

'SKROTA LÖVREGLERNA'

Bidragen till ny lövskog gör att markägaren fokuserar på regelverket, inte satsar på att få upp ny skog, säger Esben Möller Madsen på Trolleholm.

TEXT: MATS HANNERZ FOTO: OLE JAIS

ESBEN MÖLLER MADSEN skröder inte orden när han beskriver hur han upplever bidragen som markägaren kan söka för att anlägga lövskog. Nu betalar staten bidrag till åtgärden oavsett resultatet. Bidragen borde i stället utgå från om föryngringen lyckats eller inte, menar han.

Esben Möller Madsen målar upp två principiellt olika sätt att fördela bidragen:

- Bidraget ges till åtgärden men själva resultatet är underordnat. Bidraget betalas ut när markägaren har följt alla instruktioner. Sedan kan hon och samhället hoppas att det går bra. Men om föryngringen misslyckas är det egentligen ingen som har ett ansvar.

- Bidragets syfte är att uppnå ett önskat resultat, vilket egentligen är samhällets primära intresse. Samhället uppskattar då ett pris för "produkten", det vill säga en lyckad lövföryngring. Markägaren har frihet att välja metod, och det ligger i markägarens intresse att hitta en så effektiv föryngringsmetod som möjligt.

BIDRAGEN TILL LÖVPLANTERING efter Gudrunstormen betalas ut efter den första principen. Problemet är, enligt Esben Möller Madsen, att samhället inte har någon garanti

för att bidragen leder till något resultat. För att öka oddsen tvingas Skogsstyrelsen skriva detaljerade regler om vad som krävs för att bidraget ska utgå.

– Detaljerade regler tvingar fram schabloniserade metoder och ökad byråkrati, säger han. De höga bidragen får också andra konsekvenser. Plantskolornas pris för lövplantor har trissats upp till orimliga nivåer.

Han upplever också att regelverket är mer topstyrt idag än tidigare. Förr kunde skogsvårdskonsulenterna tillsammans med markägaren hitta de metoder som fungerar bäst på den enskilda fastigheten.

TROLLEHOLMS GODS AB, där Esben Möller Madsen är förvaltare, har genom tiderna anlagt mycket ädellövskog på både åkermark och skogsmark. Det skånska godset blev riksbekant under det tidiga 1990-talets våg av omställning från jordbruksmark till skogsmark, den så kallade Omställning 90. Då utgick ett schablonstöd som Trolleholm utnyttjade vid nyanläggning av ekskog på åkermark.

– Vi utvecklade en kostnadseffektiv metod för sådd av ek och minskade föryngringskostnaden till omkring 10 000 kronor per hektar, samtidigt som bidraget låg runt 30 000 kronor, säger Esben Möller Madsen. Det blev en mycket god affär för oss, samtidigt som vi

skapade väldigt fina ekföryngringar.

När Trolleholms bidragsvinster blev uppmärksammas ändrades dock reglerna. Principen att ett bidrag aldrig får överstiga den faktiska kostnaden kallas ibland "Lex Trolleholm".

Esben Möller Madsen menar dock att samhället fick ut mycket för sina bidrag på Trolleholm. I allmänhet var resultaten i samband med Omställning 90 dåliga. På Trolleholm blev resultatet lyckat, och i Esbens ögon var den en "vinna-vinna-situation".

Hans förslag till en ny bidragsmodell är att bidragen i stället ska betalas i två steg, med större krav på markägaren. Vid etableringen kan den första delen betalas ut, och när föryngringen betraktas som godkänd kan nästa del betalas. Om föryngringen ändå skulle misslyckas skulle man till och med kunna bli återbetalningsskyldig för den första delen av bidraget. Det skulle ställa större krav på markägaren.

– Det kan sammanfattas enkelt: Man bör ha schabloniserade bidrag som innebär frihet att välja metod istället för detaljföreskrifter som leder till schabloniserade metoder.

ETT EXEMPEL PÅ DE detaljregler Esben Möller Madsen kritiserar är kraven på två meter höga viltstängsel kring lövplanteringarna.

– Här kommer istället för att köpa in ekplantor satsade Trolleholm på sådd. Kostnaderna sänktes drastiskt, men det var ingenting som uppmuntrades.

vi inte att sätta upp dessa stängsel, säger han kraftfullt. Problemet är att älgen tar sig fram oavsett stängslets höjd. Med höga stängsel får vi skador på stängslen och då är det fritt fram för råvilt och dovhjort. Det är då man får riktigt stora skador på plantorna. Om älgen istället kan hoppa över utan att skada stängslen så stoppas dovhjort och rådjur. Det fungerar om stängslen ändå har en rimlig höjd, till exempel 1,60 meter.

Esben Möller Madsen summerar:

– Regelverket är kontraproduktivt! Det bör ändras helt från grunden och i stället sikta mot att resultatet ska lyckas. Det gynnar kreativiteten och håller nere kostnaderna!

